

Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

אוהל יונה מנחם

בית כנסת
ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

דרשה לשבת זכור תשס"ט בנושא:

"מצות 'זכור' בימינו"

מאת הרב דוד אברהם ספקטור

שבת שלום. סיפר לי אחד מהמתפללים על מפגש בין נשיא אמריקה לנשיא פרס. אמר לו נשיא אירן: חלמתי הלילה שאני מבקר בווינגטון ורואה שהעיר מלאה שלטים בערבית שכתוב עליהם אללה אכבר. מעניין מאד, השיב לו נשיא אמריקה: גם אני חלמתי הלילה שאני נמצא בטהרן באירן, ואני רואה שהעיר מלאה שלטים. 'ומה כתוב עליהם?', שואל אותו נשיא פרס. 'אני לא יודע', משיב לו נשיא אמריקה, אני לא יודע לקרוא עברית. כך קרה גם בסוף המגילה כאשר מסרו את בית המן, צורר היהודים למרדכי היהודי. והחודש הזה הפך להם מאבל ליום טוב.

קראנו עכשיו בתורה 'זכור את אשר עשה לך עמלק'. השנה לא קשה לזכור בכלל. באירופה שוב שנאת ישראל מתגברת מאד ואחי סיפר לי שאפילו בלונדון מסוכן ללכת עם כיפה. כשהייתי ילד למדתי בבית-ספר יסודי של גויים ובהפסקת עשר שחקו כולם בחצר בית-הספר. ניגש אלי תלמיד מהכיתה ואמר לי: אסור ליהודים להשתתף במשחק. חברי מהכיתה שמעו אותו וכעסו מאד והם יחד עם כמעט חצי בית הספר רדפו אחרי הילד הזה עד ביתו וקראו שם קריאות נגדו ונגד האנטישמיות. אחר-כך התברר שאביו היה בארגון של משתפי פעולה עם הנאצים. מה עשו יהודי פרס בזמן המן כדי לבטל מעליהם גזרת השואה? התשובה שלהם היתה כפולה. ראשית כל קיימו שלושה ימי צום ב"ג וב"ד וב"ה ניסן שזה חייב אותם לבטל את ליל הסדר משום פיקוח נפש. אבל הם לא הסתפקו בצום, תפילה אלא לקחו נשק בידם והרגו 75000 פרסים שונאי ישראל. יום השואה הפך להם ליום הגבורה.

וזה המקור למנהג להכות בעץ ולעשות רעש בזמן אמירת המן בקריאת המגילה וכאן בבית הכנסת מאד מהדרין בזה. וכך כותב הרמ"א (תרצ, יז): "שנהגו התינוקות לצור (לצייר) צורת המן על עצים ואבנים, או לכתוב שם המן עליהן, ולהכותן זה על זה כדי שימחה שמו על דרך: 'מחה תמחה את זכר עמלק' (דברים כה, יט) וישם רשעים ירקב' (משלי י, ז) ומזה נשתרבב (התפתח) המנהג שמכים המן כשקורים המגילה בבח"כ אין לבטל שום מנהג או ללעוג עליו, כי לא לחנם הוקבעו". וכן בפורים-שפיל רבים מגדולי ישראל היו מקיימים את 'מחה תמחה זכר עמלק'. מסופר שבשנת תרצ"ג (1934) אחרי שהיטלר עלה לשלטון ובתי כנסת נשרפו ויהודים גורשו מגרמניה, עשה הרב קוק פורים-שפיל בישיבתו בירושלים. הרב קוק קם לפתע, מטה את מגבעתו כמנהג החיילים שיש להם כומתה ופונה לתלמידי הישיבה: 'בואו בניס נקים גדוד למלחמה בעמלק'. הרב מוביל את הגדוד דרך מזדרונות הבית, כשהוא שר והחיילים, התלמידים אחריו: 'מחה תמחה את זכר עמלק'. בגינוני מצביא הוא עובר בין השורות ומתחיל לשיר בהתלהבות: 'הרגינו גוים עמו, כי דם עבדיו יקום ונקם ישיב לצריו'. וכולם צועדים אחריו בשירה ובזמרה. "מועדי הראי"ה עמ' (רסד). בספרו אורות מביא הרב קוק בטוי מאוד יחודי: "נקמת ברכתו של עם ישראל". יש דרך של נקמה נגד אויבי ישראל ועמלק והוא על ידי תוספת ברכה בעולם, כפי שהשבוע עשו כאן חברי הקהילה כאשר תרמו וחנכו ברוב עם ספריה תורנית כתגובה לרצח שמונת הבחורים בספריית מרכז הרב לפני שנה. מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך! לקראת פורים השנה התעוררו כמה שאלות. ראשית כל, מתי חל פורים בבית-שמש. האם גם בט"ו אדר, כפי שרב אחד כתב בעיתון Connections? שאלה דומה נשאל הרב שלמה זלמן אוירבאך זצ"ל על ידי הרב שליזינגר, שהיה אז ראש ישיבת שעלבים, כיון שלפי חלק מחוקרי הארץ הקיבוץ נבנה על חורבות שלעבים המקראית מזמן יהושע בן נון והיה מוקף חומה. האם משום ספק זה יש לחגוג את פורים בשעלבים גם בט"ו אדר? תשובתו של ר' שלמה זלמן היתה, שאין לחדש ספיקות ורק אם כולם יחגגו בט"ו אדר בלבד זה היה שייך. כל-שכן יש לומר על קריאת המגילה בבית שמש החדשה שלא נבנתה על התל עצמו ובתל בית-שמש אין מי שיקרא המגילה בט"ו אדר ולכן פסק הרבנות המקומית השבוע שיש לחגוג פורים בבית-שמש רק ב"ד אדר. תשובה מפורטת נמצאת בסוף ספרי בית-שמש עיר

התנ"ך והיום בשיעור אחרי מנחה נברר חלק מהנימוקים שהופיעו ב-Connections. שאלה נוספת היא: כמה יש לתת זכר למחצית השקל בתענית אסתר? לאשכנזים: שלוש פעמים מחצית השקל עם מע"מ שזה 20 שקל. שזה במדינת ישראל שקל וחצי. ולספרדים ערך כסף טהור של מחצית השקל עם מע"מ שזה 20 שקל. שאלה נוספת בקהילה היא: האם יוצאים ידי חובה במשלוח מנות קהילתי? התשובה היא כן, מפני שיש בין 12 מנות, לפחות 4 מנות לשימוש מידי בלי הכנה נוספת והם: בקבוק סודה, בקבוק בירה שחורה, חבילת בייסקוויט וחבילת שוקולד. ומסופר במסכת מגילה (ז,); שרבה שלח ע"י אב"י למרי, מבית ראש הגולה דברים מתוקים: שק מלא תמרים וכוס מלא קמח מתוק. כדי לקיים פסק הרמ"א (תרצה, ד) שאיש ישלח לאיש ואשה לאשה, צוין בכרטיס הברכה המצורף: ממשפחה שם האיש והאשה למשפחה שם האיש ושם האשה. ושני בני הזוג יוצאים בזה ידי חובת משלוח מנות איש לרעהו. והעיקר מתנות לאביונים. בפורים אין צורך בהמלצות אלא כל הפושט יד נותנים לו. טוב לתת סכום של סעודת פורים, כגון מנה פלפל, כפי ששמעתי פעם מהרב מרדכי אליהו. יהי רצון שזוכה לראות עם ישראל, שושנת יעקב צהלה ושמחה בבנין שלם במהרה בימינו.